

Motion till riksdagen 2010/11:U237

av **Gunnar Andrén m.fl. (FP)**

Dawit Isaak

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak som sitter fängslad i Eritrea sedan mer än nio år men icke är anklagad, än mindre dömd, för något angivet brott.

Motivering

Några dagar efter det svenska valet, närmare bestämt den 23 september 2010, var det på dagen nio år sedan den svenske journalisten och medborgaren Dawit Isaak, född den 27 oktober 1964 och bosatt i Göteborg tillsammans med hustru och barn, greps i Eritreas huvudstad Asmara.

Det har nu gått över 3 300 dagar sedan han fängslades. Dawit Isaak sitter fängslad utan rättegång. I skuggan av terrorattackerna i USA den 11 september 2001 passade president Isaias Afewerki på att sätta stopp för all kritik av det nyligen befriade landets ledning. Den oberoende pressen stängdes, politiker, statstjänstemän och minst elva journalister fängslades utan rättegång, bland dem den eritreanske och svenske medborgaren Dawit Isaak.

Isaak var delägare till tidningen Setit där han också arbetade. Arresteringsvägen började den 18 september och Dawit Isaak fängslades fem dagar senare. Dawit Isaak är den ende svensk som av Amnesty International har utsetts till samvetsfånge. Brotten mot de mänskliga rättigheterna har sedan 2001 accelererat i Eritrea. I en rapport från Amnesty International, You Have No Right to Ask, i juni 2004, kritiseras de omfattande brotten mot mänskliga rättigheter i landet.

Rättssystemet är – med vanliga krav på rättssäkerhet – lika godtyckligt som obefintligt, och fängelseförhållandena är fruktansvärda. Enligt ett reportage i Dagens Nyheter den 7 april 2010 lever Dawit Isaak som fånge nr 36 i

Fel! Okänt namn på

ett ödsligt beläget fängelse, kedjad under jord. Cellerna uppges vara fuktiga, överfulla och hälsovådliga. Fångarna har dålig tillgång till vatten och svälter.

Det viktigaste i den sällsynta rapporten i Dagens Nyheter, låt vara en extremt klen tröst, kan ändå sägas vara att från trovärdiga källor bekräftades att Dawit Isaak vid den punkten ännu var vid liv. Än senare – under sensommaren 2010 – har en framstående företrädare för eritreanska regimen gjort gällande att Dawit Isaak inte någonsin kan påräkna rättegång eftersom han av regimen tillsammans med andra fångar påstås utgöra ett hot mot nationen Eritreas existens.

Någon tillstymmelse till bevis har dock ej framlagts av Eritrea för att styrka denna muntliga anklagelse. FN:s kommitté för mänskliga rättigheter i Afrika har i åtskilliga fall fällt Eritrea för brott mot mänskliga rättigheter. Våren 2004 beslutade Afrikanska kommissionen för mänskliga rättigheter att den eritreanska staten bryter mot flera artiklar i den afrikanska stadgan om mänskliga rättigheter. Den krävde därför att journalisterna skulle frigges, dessutom att de skulle kompenseras ekonomiskt.

Massarresteringar av journalister har ägt rum inte bara i september 2001, utan även i november 2006 och i februari 2009. Enligt Reportrar utan gränser sitter 30 journalister i fängelse. Eritrea befinner sig därmed i nivå – från botten betraktat – med Kina och Iran. I ett världsindex över pressfriheten från 2007 rankas Eritrea som det värsta landet i världen för reportrar att verka i.

Den svenske medborgaren Kifleyesus Ogbacristos avled i eritreanskt fängelse i januari 2005 efter tre års väntan på rättegång. Också fyra av de 2001 gripna journalisterna har enligt Reportrar utan gränser avlidit. Sommaren 2009 kom uppgifter av trovärdigt slag om att hela nio av de elva politiker som fängslades i september 2001 inte längre är i livet. Dödsorsaken tycks i flertalet fall vara brist på läkarvård, vanvård eller tortyr. Företrädare för Utrikesdepartementet har inte vid något enda tillfälle tillåtits besöka Dawit Isaak.

Att vi Folkpartiet liberalernas representanter i den svenska riksdagens stödkommitté är synnerligen oroade över Dawit Isaaks välbefinnande ligger i öppen dager. Att ingen officiell företrädare för Sverige och inte heller någon i hans familj har tillåtits kontakta, än mindre besöka, Dawit Isaak under dessa nio år, är plågsamt intill outhärdlighet. Den enda kontakt som över huvud taget förekommit är något telefonsamtal vid den oväntade tillfälliga tvådagarsfrigivningen för nu fem år sedan.

Det enda humana och rättvisa som kan göras är att Eritreas regering beslutar att släppa Dawit Isaak fri omedelbart och om han så vill låta honom, vilket är sannolikt, återförenas med sin familj – hustru och nu nio år äldre barn. Även eritreanska barn, om det nu är som så att Eritrea gör gällande att Dawit Isaak endast är eritreansk medborgare, har oavvislig rätt till sina föräldrar. Ingen regim äger rätten att skilja barnen från all kontakt med föräldrarna. Det gäller även Dawit Isaaks barn.

Riksdagens stödkommitté för Dawit Isaaks frigivning såg redan under mandatperioden 2002–2006 att Sveriges tysta diplomati dessvärre var resultatlös. Även under mandatperioden 2006–2010 har mer av samma politik utåt visat sig verkningslös. Därför är det dags att komplettera diplomatiska kon-

Fel! Okänt namn på

takter – som måste förekomma – med vad som bör benämnas smart diplomacy.

Indraget bistånd från Europeiska unionen till Eritrea och andra påtryckningar i form av frågor i alla forum där Sverige eller EU möter Eritrea måste användas. Sanktioner i form av reseförbud som riktas mot eritreanska regerings- och myndighetsföreträdare behöver nyttjas, liksom strategiska hinder mot handel som gynnar regimen i Asmara.

Däremot finns ingen anledning att motsätta sig humanitärt bistånd som går direkt till fattiga individer, låt vara att det ligger i farans riktning att den politiskt isolerade regimen i första hand söker gynna sig själv vad gäller allt bistånd utifrån. Men om inte Europeiska unionen och Sveriges regering byter strategi kommer Eritrea dra fallet Dawit Isaak i långbänk. Utrikesdepartementet bör därför utarbeta en strategi så att Sverige i alla forum där Eritrea finns med – EU, WTO, Världsbanken eller FN och dess organ – konfronterar Eritreas företrädare med Dawit Isaaks fall.

Inreseförbud för regeringsrepresentanter och nej som svar på visumansökningar för att resa till EU-länder är smärtsamma åtgärder för varje land som vill vara med i det internationella samarbetet. Att låsa utländska tillgångar, t.ex. bankkonton, som tillhör eritreanska makthavare och myndigheter, är andra effektiva påtryckningsmetoder. Eftersom det därtill är bekant att eritreanska medborgare i exil tvingas betala 2 procent av sin inkomst till hemlandet; om inte finns risk att anhöriga råkar illa ut. Att förhindra denna överföring av pengar till Eritrea – ett slags beskattning som saknar laglig grund – är angeläget inte bara så länge Dawit Isaak hålls fängslad utan fram till dess Eritrea slutar att förfölja egna medborgare i t.ex. vårt land. Det som kan synas vara en liten summa pengar för oss, kan vara en betydelsefull inkomstkälla för regeringen i Asmara.

Den 7 januari 2009 antog Europaparlamentet glädjande nog en resolution som kräver Dawit Isaaks frigivning. Det är viktigt att Europeiska unionen – och inte minst EU-kommissionen – följer upp denna resolution för att befrämja mänskliga rättigheter i Eritrea och för att få Dawit Isaak och andra fångar frisläppta. För EU:s del är det dags att stoppa biståndet till staten Eritrea, allra minst öka detsamma. Ty för åren 2008–2013 har Eritrea och EU enats om ett nytt biståndsavtal. Summan ökade från 97 miljoner euro till 122 miljoner euro, en ökning med 24 procent. Denna överenskommelse sänder helt fel signal till Eritreas ledarskap.

Den svenska regeringen bör verka för att EU stoppar allt icke-humanitärt bistånd till Eritrea. Det finns ingen anledning att EU ska prioritera att stödja regimen i ett land som håller en EU-medborgare fängslad utan rättgång och totalt saknar ambition att påbörja demokratiska reformer. Däremot är det viktigt att det humanitära bistånd som går direkt till eritreaner i nöd kan fortsätta.

Den tvärpolitiska Dawit Isaak-gruppen i riksdagen bildades i februari 2005 med representanter från sju riksdagspartier. Vårt syfte är att få Dawit Isaak villkorslöst frigiven genom att bidra till att rikta strålkastaren mot Eritrea. Diktaturer hatar strålkastare, de älskar mörkläggnings för att där utföra sina

Fel! Okänt namn på

illdåd. Eritreas president skall inte få begå omfattande övergrepp på eritreaners mänskliga rättigheter i tysthet.

Folkpartiet liberalernas representanter i riksdagens Dawit Isaak-grupp anser:

- ? att Dawit Isaak skall frigges villkorslöst
- ? att svenska representanter omgående skall få träffa Dawit Isaak
- ? att EU:s bistånd till staten Eritrea skall avbrytas
- ? att demokrati och respekt för mänskliga fri- och rättigheter skall upprättas i Eritrea
- ? att FN:s högkommissarie för mänskliga rättigheter skall släppas in i Eritrea.

Stockholm den 26 oktober 2010

Gunnar Andrén (FP)

Anita Brodén (FP)

Maria Lundqvist-Brömster (FP)

Barbro Westerholm (FP)

Karin Granbom Ellison (FP)

Ulf Nilsson (FP)